į sklypą. Pasikeitė ir mūrijimo technika. Derintas akmens ir plytų mūras arba akmenų mūre naudoti plytų fragmentai. Pagal statybines medžiagas, mūro techniką bei radinius šiam etapui būtų galima priskirti pastato 2 fragmentus, rastus plote 1, pastato 6 fragmentus plote 4 ir pastato 8, rasto plote 5, pirmąjį statybos etapą. Penktajam etapui (XIX – XX a. I pusei) galima priskirti pastatą 8, rastą plote 5. Jis pastatytas dar XVIII a., tačiau vėliau bent du kartus rekonstruotas ir stovėjęs iki pat XX a. I pusės. Šiam etapui gali būti priskirti pastatai 1 plote 1 bei 7 plote 4. Galutinis jų egzistavimo etapas buvo užfiksuotas 1938 m. Tvarkymo departamento matininko Igno Skiko sudarytame plane (187–192 sklypai). Vėlyviausias teritorijos raidos etapas yra iš tarybinio laikotarpio (po II Pasaulinio karo). Jam priskiriamas pastatas 9, kurio fragmentai buvo rasti plotuose 5 ir 7. Šis namas nugriautas apie 1990 m. statant Biržų kultūros namus.

2009 m. tirtoje teritorijoje rastas vertingas XVI a. II pusės – XX a. I pusės kultūrinis sluoksnis. Tyrimų metu rasta 6616 radinių. Gausus rinkinys, atspindintis visų aukščiau aprašytų teritorijos naudojimo etapų laikotarpį, miesto kultūrą ir tradicijas, atiduotas į BKMS fondus.

The excavation at J. Basanavičiaus Street 4a–b

In 2009, an excavation (a total of 1 400 m^2) was conducted on the plots at J. Basanavičiaus Street 4a–b in Biržai Old Town, where the construction of the administrative offices of the Biržai Labour Exchange and an Employment Information Centre is planned.

A valuable cultural layer dating to the second half of the 16th – first half of the 20th century and containing finds reflecting contemporary urban culture was found in this area. During the excavation, six building periods were revealed. The first probably began with the Wallach Reform and ended in 1579 when the town was burned during a Swedish invasion. The second stage began with the town as depicted in T. Makowski's engraving (Fig. 1) at the turn of the 17th century and ended with the great fire of 1666. The second stage culture layers contained many tile sherds (Figs. 2–3). The third stage covers the period from the great fire of 1666 to the Northern War and the town fire of 1704. The fourth stage comes from the 18th century, the fifth from the 19th – early 20th centuries, and the sixth from the second half of the 20th century when the low rise buildings in the area were destroyed by the construction of the Biržai Culture Centre in 1989–1990.

Roma Songailaitė

Tyrimai Kęstučio gatvėje 12

2009 m. lapkričio mėnesį Biržų senamiestyje (A518P), Biržų evangelinio tikėjimo bendruomenei priklausančio sklypo Kęstučio gatvėje 12 P pusėje, prie šios gatvės numatomos statyti tvoros vietoje buvo atlikti archeologiniai tyrimai. Bendras tvoros ilgis apie 45 m. Būsimos tvoros vietoje buvo ištirti 3 plotai (atitinkamai 18,5, 17 ir 3 m^2). Bendras tirtas plotas siekė apie 38,5 m^2.

1997 m. sklypo R pusėje vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrimai, kurių metu rastos palaidotų šventikų kriptos, nustatyta, kad cerkvės šventoriuje nuo XIX a. II pusės iki XX a. 4 deš. buvo kapinės, o šio sklypo R pusė pateko į XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje buvusio Radvilų dvaro teritoriją (*ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 407–411).

2009 m. būsimos tvoros vietoje atlikus tyrinėjimus nustatyta, kad nuo sklypo PR kampo į V pusę (iki 29 m) (plotai 1 ir 2) rasti 5 kultūrinio sluoksnio horizontai. Iki 30 cm gylio supiltinis *I horizontas* datuojamas XX a. *II horizontas* (30–60 cm gylyje) yra pilkos žemės sluoksnis su griuvenomis, datuojamas XIX a. ir susijęs su cerkvės statyba. *III horizontas* – tai tamsios žemės sluoksnis, atsidengęs 60–80 cm gylyje. Jis galėjo būti ariamas, susidaręs nuo XVIII a. pradžios iki cerkvės statybos laiko (1865 m.). *IV horizontas,* atsidengęs 0,8–1,1 m gylyje, yra XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios buvusio Radvilų dvaro griuvėsiai. Šis sluoksnis galėjo susidaryti galutinai nugriovus to dvaro pastatus. Tai galėjo būti po 1704 m., nes to meto švedų planuose šioje vietoje parodyti didelių pastatų griuvėsiai. *V horizontą* sudaro 1,2–1,4 m gylyje atkastas pilkžemio sluoksnis su XVI a. vidurio koklių duženomis. Šis sluoksnis susidaręs ant įžemio, prasidedančio 1,5–1,6 m gylyje (H_{abs} 52,60 m).

Plote 2 nuo 31 iki 43,5 m kultūrinio sluoksnio nerasta, įžemis prasideda 80 cm gylyje (H_{abs} 53,40 m). Plote 3 rastos senosios šventoriaus ribos su borteliais, buvusiais iki II Pasaulinio karo, bei banko tvoros statybos laikotarpio plytų sankaupa (XX a. 4 deš.). Įžemis pasiektas 90 cm gylyje (H_{abs} 53,30 m). Ankstyvo kultūrinio sluoksnio ir radinių šioje vietoje nerasta.

The excavation at Kęstučio Street 12

In 2009, 38.5 m^2 were excavated at a planned fence construction site in the S side of the plot at Kęstučio Street 12 in Biržai Old Town (North Lithuania) and 5 cultural layer horizons dating to the mid-16th–20th centuries were discovered. Archaeologically the two lower horizons dating to the mid-16th – early 18th centuries and containing rubble from the Radvila family palace as well as stove tile fragments are the most interesting.

EIŠIŠKĖS

Linas Girlevičius

Žvalgymai Gegužės 3-iosios gatvėje 6/1

2009 m. gruodžio mėnesį Eišiškėse (Šalčininkų r.), Gegužės 3-iosios gatvėje 6 / Kaštonų gatvėje 1, prie po II Pasaulinio karo statyto daugiabučio namo PR dalies statomo priestato vietoje atlikti archeologiniai žvalgymai. Sklypas patenka į nuo 1969 m. valstybės saugomą Eišiškių miestelio urbanistinio paminklo teritoriją (unikalus kodas 17079).

Eišiškių pavadinimas kildinamas iš Lietuvos didiko Karijoto sūnaus Eikšos, čia esą gyvenusio XIV a. viduryje, vardo. Eišiškės 1384–1402 m. sudarytuose kryžiuočių karo kelių į Lietuvą aprašymuose jau vadinamos miestu. Manoma, kad jau tuomet abipus Versekos upės buvo susiformavusios dvi miesto dalys, kurios fiziškai atskirtos viena nuo kitos išliko iki šiol. Š, mažesnioji, miestelio dalis vadinama Jurzdika, nes nuo seno buvo bažnyčios jurisdikcijoje. Nuo XIV a. II pusės minimas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Eišiškių dvaras. XIV–XV a. riboje Eišiškės priklausė Vytauto žmonos Onos broliui Sudimantui. 1398 m. pradžioje pastatyta pirmoji bažnyčia. 1433 m. miestą ir bažnyčią sudegino Švitrigailos kariuomenė. Eišiškėms atsistačius ir išsiplėtus, 1453 m. čia posėdžiavo Lietuvos ponų taryba. Po 1564–1566 m. reformų Eišiškėse rinkosi bajorų seimeliai, veikė pilies teismas. Apie